

Hyvät rakenteet eivät yksin tee yrittäjyyskulttuuria

28.5.2026

Sarjan ensimmäisessä artikkelissa kuvasimme GEM Suomi 2025/2026 -tutkimuksemme (Björk ym., 2026) keskeistä havaintoa: Suomessa yrittäjyysaikomukset ja varhaisen vaiheen yrittäjyysaktiivisuus ovat kansainvälisesti verraten matalia. Tässä toisessa artikkelissa tarkastelemme saman ilmiön toista puolta. Millainen on se toimintaympäristö, jossa suomalaiset yrittävät tai jättävät yrittämättä?

Vastaus on kaksijakoinen. GEM-aineistomme perusteella Suomen yrittäjyyden rakenteelliset edellytykset ovat vahvat. Samalla tulokset osoittavat, että yrittäjyyden kulttuurinen ja sosiaalinen tuki jää Suomessa heikommaksi kuin moni muu yrittäjyyden toimintaympäristön osa-alue.

GEM tarkastelee yrittäjyyden toimintaympäristöä

GEM-tutkimuksessa yrittäjyyden toimintaympäristöä arvioidaan National Expert Survey -kyselyllä eli NES-aineistolla. Siinä kansalliset asiantuntijat arvioivat yrittäjyyden viitekehystekijöitä, jotka vaikuttavat uuden yritystoiminnan syntymiseen ja kasvuun. Näitä ovat esimerkiksi rahoitus, julkinen politiikka ja ohjelmat, yrittäjyyskoulutus, tutkimus- ja kehittämistiedon siirtyminen yrityksiin, kaupallinen ja ammatillinen infrastruktuuri, markkinoille pääsy, fyysinen infrastruktuuri sekä sosiaaliset ja kulttuuriset normit. National Entrepreneurial Context Index eli NECI kuvaa yrittäjyyden toimintaympäristön kokonaislaatua. Vuonna 2025 Suomen NECI-arvo oli 5,7 ja Suomi sijoittui tällä mittarilla 10:nneksi 53 GEM-maan joukossa (Björk ym., 2026; Global Entrepreneurship Monitor, 2026).

Tämän tuloksen ääreen kannattaa hetkeksi pysähtyä. Indeksissä on yhteensä 13 viitekehystekijää, joista 11 arvioitiin olevan vähintään riittävällä tasolla. Suomi sijoittui maailman kärkeen erityisesti fyysisessä infrastruktuurissa, jossa pisteet olivat 8,5 ja sijoitus 1/53. Myös kaupallinen ja ammatillinen infrastruktuuri, yrittäjyyskoulutus korkea-asteella ja työelämässä, rahoituksen saatavuus sekä tutkimus- ja kehittämistiedon siirtyminen yrityksiin sijoittuivat kansainvälisesti vahvasti (Global Entrepreneurship Monitor, 2026).

Suomessa yrittäjyyden perusta on siis monelta osin huippuluokkaa. Yrityksen voi perustaa verrattain toimivassa yhteiskunnassa, jossa perusinfrastruktuuri, digitaaliset ratkaisut, asiantuntijapalvelut ja koulutusjärjestelmä tukevat yritystoimintaa. Tämä on vahvuus, jota ei pidä vähätellä.

Mutta jos rakenteet ovat näin vahvat, miksi yrittäjyysinto on silti vaimeaa?

Heikko kohta löytyy kulttuurista

GEM-tuloksissamme kaksi viitekehystekijää jäi alle riittävänä pidetyn tason (5). Nämä olivat sosiaaliset ja kulttuuriset normit sekä julkisen politiikan tuki ja relevanssi. Molemmat saivat arvon 4,7. Erityisen kiinnostava on sosiaalisten ja kulttuuristen normien tulos: Suomi sijoittui tällä osa-alueella 35:nneksi 53 maan joukossa.

Kulttuurisilla ja sosiaalisilla normeilla tarkoitetaan sitä, millainen ilmapiiri yrittäjyyden ympärillä vallitsee. Kannustetaanko ihmisiä yrittäjyyteen? Arvostetaanko yrittäjämäistä aloitteellisuutta? Onko kasvuun pyrkiminen hyväksyttävää? Suhtaudutaanko epäonnistumiseen oppimiskokemuksena vai leimana? Nähdäänkö yrittäjyys tavallisena uravaihtoehtona vai poikkeuksena?

GEM-tulosten perusteella Suomessa on vahvoja myönteisiä arvoja, jotka liittyvät luovuuteen, autonomiaan ja yksilölliseen osaamiseen. Suomessa yrittäjyydestä puhutaan usein myönteisesti, mutta riskinottoon, kasvuun ja näkyvään onnistumiseen liittyy edelleen varovaisuutta. Tämä voi hillitä yrittäjyysintoa erityisesti silloin, kun yrityksen perustaminen edellyttäisi epävarmuuden sietämistä tai turvallisena pidetystä urapolusta poikkeamista.

Yrittäjyyskulttuuri näkyy arjen valinnoissa

Yrittäjyyskulttuuri ei ole juhlapuheita yrittäjyyden tärkeydestä. Se näkyy arkisissa tilanteissa: miten nuoren liikeideaan suhtaudutaan, millaisena uravaihtoehtona yrittäjyys esitetään koulutuksessa, millaisia yrittäjätarinoita mediassa kerrotaan ja miten lähipiiri suhtautuu ihmiseen, joka harkitsee yrityksen perustamista.

Jos ympäristön viesti on varovainen, yrittäjyys alkaa helposti näyttää riskiltä ennen kuin sitä on edes kunnolla harkittu. Jos taas yrittäjyys esitetään yhtenä mahdollisena tapana käyttää osaamista, ratkaista ongelmia ja rakentaa toimeentuloa, kynnys yrittäjyyden pohtimiseen madaltuu.

Tässä mielessä kulttuuri on osa yrittäjyyden ekosysteemiä siinä missä rahoitus, neuvonta tai infrastruktuurikin. Aiemmassa artikkelissa (Joensuu-Salo ym., 2026) nostimme esiin, että vain 30 prosenttia suomalaisista aikuisista ajattelee useimpien ihmisten pitävän uuden yrityksen perustamista toivottavana

uravalintana. Tämä heijastelee samaa haastetta kuin asiantuntijapaneelin havainto: yrittäjyys ei näyttäydy kulttuurisesti houkuttelevana urapolkuna.

Vahva ekosysteemi tarvitsee rohkaisevan kulttuurin

GEM-tulosten perusteella Suomen yrittäjyysekosysteemi ei ole rakenteellisesti heikko. Monilla mittareilla se on vahva. Mutta yksi heikko lenkki tekee koko ketjusta heikon, ja Suomen kohdalla tämä lenkki liittyy erityisesti yrittäjyyden kulttuuriseen ja sosiaaliseen tukeen. Jos yrittäjyyttä halutaan vahvistaa, ei riitä, että pidämme yllä hyviä palveluja, koulutusta ja infrastruktuuria. Tarvitaan myös ilmapiiriä, jossa yrittäjyys nähdään mahdollisena ja arvostettuna tapana tehdä työtä ja rakentaa uutta.

Suomen vahvuus on, että paljon on jo olemassa. Haaste on saada nämä vahvuudet muuttumaan käytännön yrittäjyysrohkeudeksi. Siinä kulttuuri ei ole pehmeä lisä kovien rakenteiden päälle, vaan yksi ratkaisevista yrittäjyyden edellytyksistä.

Tämä artikkeli kuuluu Global Entrepreneurship Monitor Suomi 2025/2026 -tutkimusta käsittelevään artikkelisarjaan. GEM-tutkimusta toteuttavat Suomessa Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu osana kansainvälistä Global Entrepreneurship Monitor -tutkimuskonsortiota. Suomen tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen Yrittäjät, Keskitien säätiö, Säästöpankki Optia ja Töysän Säästöpankkisäätiö.

Sarjassa aiemmin ilmestynyt:

Suomi on ehkä onnellisin maa, mutta ei yritteliäin**Sanna Joensuu-Salo, Anmari Viljamaa** ja **Elina Varamäki**
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Pauliina Björk, Martti Saarela, Nafisa Yeasmin, Robert van der Have, Ossi Kotavaara ja **Matti Muhos**
Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti

Lähteet

Björk, P., Joensuu-Salo, S., Viljamaa, A., Saarela, M., Yeasmin, N., van der Have, R., Kotavaara, O., Varamäki, E., & Muhos, M. (2026). *Global Entrepreneurship Monitor 2025/2026 Finnish Report* (Publications of the University of Oulu Kerttu Saalasti Institute, 4/2026). University of Oulu Kerttu Saalasti Institute. https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202604012418

Global Entrepreneurship Monitor. (2026). *Global Entrepreneurship Monitor 2025/2026 global report: From uncertainty to opportunity*. Global Entrepreneurship Monitor. https://www.gemconsortium.org/reports/latest-global-report

Joensuu-Salo ym., 2026. https://lehti.seamk.fi/tki/suomi-on-ehka-onnellisin-maa-mutta-ei-yritteliain/